

"Çocukların din eğitimine ihtiyacı var mıdır?" konusunda, biz öğretmenlere Risalelerden örneklerle bilgi verir misiniz?

Bu ümmet-i merhume, Müslüman'dır ve Müslüman olarak kalacaktır. Bunun içinde **evvelâ kendisine ve gelecek nesillere "muallimler eliyle" dinini telkin etmesi, onun esas ve kaidelerini öğretmesi; ebediyen Müslüman kalmasının şüphesiz "farz" derecesindeki bir şartıdır.**

Mekteplerde kifayet derecesinde "din dersleri" olmazsa yahut "maneviyattan soyutlanmış derslerle" bir talim söz konusu olursa; o vakit evlâdına kendi dinini telkin etmek ve öğretmek isteyen insanlık, her iki cihan saadetine mal olabilecek ehemmiyet ve kıymette olan imkânlardan ne derece mahrum edilmiş olunacağı aşıkardır.

Halbuki **bir Müslüman çocuğu, her şeyden önce dinini öğrenmek gibi pek tabîî bir hak ve hukuka doğuştan sahiptir.** Zira Hz. Peygamber (asm.)'in,

"Her doğan, İslâm fıtratı üzerine doğar. Sonra, anne-babası onu Hristiyan, Yahudi veya Mecusi yapar..."¹

şeklindeki buyruğu, bu meseleye en parlak bir şahid-i sadıktır.

Dinsiz bir cemiyet yahut milletin payidar olabileceğine asla inanmıyoruz. En gelişmiş, medeni milletlerin dahi din ile dünya işlerini ne denli birbirinden ayırdıkları halde; ne derece dinlerine bağlı kaldıklarına şahitlik ediyoruz. Bu aşıkâr hakikate binaen Milletimiz dinine sımsıkı bağlı olduğu kadar, ekseriyetle **"dini"** samimi hissiyat ve en temiz duygularla da içselleştirip benimsemektedir.

İslâm cemiyetinin terütaze iman esasları, milletimizin kalb, ruh ve vicdanında en kâmil manada karşılığını bulmuştur. Bundan dolayıdır ki Müslümanlığı ve onun esaslarını, farizalarını ve kaidelerini **"kifayetle"** çocuklarımıza telkin edip öğretecek **"yerli"** ve **"milli"** olmakla birlikte aynı zamanda **"dindar"** öğretmenlerin yetiştirilmesine ayrıca gayret sarf edilmesi zarureti hasıl olmuştur.

Bediüzzaman Hazretleri, mevzu ile alakadar bir hatıratında **"Öğretmenleri çok sevdiğini, bu dini yıkanların da onlar olduğunu; yükseğe kaldıranların da"**

yine onlar olacağını...” söyleyerek **“insanların kalbine giriş evvelâ muallimlerle”** ancak mümkün olabileceğini ifade etmiş ve **“Bir öğretmen, yüz vaiz kadar bu memlekete faydalıdır.”** şeklindeki isabetli beyanatıyla da eğitimcilere ağır bir sorumluluk yükleterek, istikbale matuf bir **“gaye”** ve **“misyon”** hedefi göstermiştir.²

Asırlardır bu Ümmet-i Merhumenin kalbindeki **“din”** muhabbetini maddi-manevi bütün kuvvetleriyle, top ve tüfekleriyle yok etmeye muvaffak olamayan İslamiyet’in ebedi düşmanları, taktik değiştirmek suretiyle; **kalb ve ruhlardaki “din”** mefhumunu yok etmek adına, vicdanlar tefessüh ettirilip koca bir millet ve bu milletin geleceği olan gençliği **“manen”** öldürülmeye azmedilmiş.

Bu dehşetli musibet ve belayı gaybi bir nazarla **“ilk”** keşfeden asrın imamı Bediüzzaman Hazretleri gaybi bir “röntgen” çekercesine, asr-ı hazır gençliğin artık “malum” olmuş ahvaline dair şöylece bir uyarıcı açıklamada bulunmuştur:

“Gençliğin dimağları boşaltılmak, bu boşluğu bâtil fikirler, solak düşüncelerle doldurulmak isteniyor. Anasına itaat etmeyen babasına hürmeti olmayan, hocalarına isyan eden, cem'iyete isyan eden, İlahî kanunlara isyan eden, Allah'a isyan eden, kendine isyan eden, ne yaptığını bilmeyen bir âsi gençlik meydana getirilmek isteniyor.”

"Ve işte sinema köşelerinde kuyruk, sokak başlarında işsiz, kahve köşelerinde kumarbaz, mektebde başarısız! Gazetelerde yazarlara sermaye, haberlerde kaçak, canî, hırsız, ahlâksız ve kimsesiz... **Ana ondan dert yanıcı, baba ondan şikayetçi, öğretmen ondan şikayetçi, polis ve hükûmet ondan şikayetçi; pedagoglar onlar için toplanır.** Eğitim kongrelerinde birinci sandalyeye onun konusu oturtulur. Mütefekkirlirimiz onlar için kafa yorar, mürekkep harcar, kâğıtlar karalar... Fakat cemiyeti yeyip bitirmekte, anarşizmin korkunç girdablarına sürüklemekte olan içtimaî verem gittikçe had safhaya girmekte; ikinci, derken üçüncü devreye vâsıl olmaktadır.”³

Dolayısıyla Üstad Hazretleri, **“teşhis”** koymakla haberdar ettiği türlü tehlikelerden günümüz gençliğini **“manen”** koruyup muhafaza etmek, diriltip ihya edecek bir nevi **“reçete”** sunmak adına kaleme aldığı **“Risale-i Nur Külliyyatı”**nın bir yerinde yine çok ehemmiyetli şu tespitlerde bulunmuştur:

“Risale-i Nur'un fitraten ve zamanın vaziyetine göre talebesi olacak, başta masum çocuklardır. Çünkü bir çocuk küçüklüğünde kuvvetli bir ders-i imanî alamazsa, sonra pek zor ve müşkil bir tarzda İslâmiyet ve imanın erkânlarını ruhuna alabilir. Âdeta gayr-ı müslim birisinin İslâmiyeti kabul etmek derecesinde zor oluyor,

yabani düşer...”4

İşte **“ön söz”** nev’inden bir parça izah edip **“problem”** tesbiti yapmaya çalıştığımız mezkur açıklamalarla iktifa edip; **çocuklarımızın ve gençlerimizin “din” ve “maneviyat” eğitimlerine dair “neler yapılabilir?”** sualine **cevaplar bulmaya çalışmak, her vatanperver ve “hamiyetli” muallim’in üzerine “vacib” bir dini vecibedir.**

Zira Bediüzzaman Hazretlerinin

“Öğretmenler çok mühimdir; öğretmenlerin yeri ya kulenin başı ya kulenin dibidir. Ortada tutunacak yer yok...”5

şeklindeki asırları aşan ifadesiyle, muallimlik mesleğinin ortası yoktur.

Neler yapılabilir?

Evvela; asr-ı hazırın gençliğine **“Lisan-ı hâl, lisan-ı kalden daha kuvvetli ve tesirli konuşuyor...”6** kaidesi gereği, **“lisan-ı hâl”** üzere bir **“talim”** yapılması ve buna uygun bir eğitim-öğretim ortamı hazırlanması icab ediyor. Atalarımızın **“Çocuklar, anne / baba ve öğretmenlerinin sözlerini değil; ayak izlerini takip eder!..”** şeklindeki ibretli sözü, bu meseleye en parlak bir şahit olduğu aşikardır.

Bediüzzaman Hazretleri de bu ehemmiyetli manayı ifade babında

“Lisanın, Kur'anın âyetlerini âleme duyururken, hal ve etvar ve ahlâkın da onun manasını neşretsin; lisan-ı halin ile de Kur'anı oku...”7 buyurmuştur.

İşte muallimlerin evvelen ve bizzat **“lisan-ı hâl”** üzere bir ders ve talim yapmaları zaruretine binaen mütemadiyen şöyle der Üstadımız:

“Şu zamanın dindar bir muallimine, eski zamanın velileri nazarı ile bakıyorum... Muallimin iyisi çok iyi, fenası da çok fena. Çünkü masum çocuklar, muallimlerine çok dikkat ederler; âdeta mıknatıs gibi hocalarından ne görürse iyiyi de fenayı da çekerler. Muallimin

iyisi minare başında, kötüsü kuyu dibindedir. Muallimler için ortası yoktur; ya âlay-ı illiyyinde veya esfel-i safilindedirler!..”8

Ayrıca bu meseleye bir misal nev’inden olarak ta Denizli Medrese-i Yusufiyesinde bilffil yaşanan bir hadiseyi şöylece tarihe not düşmüştür:

“Evet yirmi-otuzdan ancak bir-ikisi ta'dil-i erkân ile namazını kılan mahpuslar içinde birden Risale-i Nur şakirdlerinden kırk-ellisi umumen bilâ-istisna mükemmel namazlarını kılmaları, lisan-ı hal ve fiil diliyle öyle bir ders ve irşaddır ki, bu sıkıntı ve zahmeti hiçe indirir, belki sevdirebilir.”9

Yani **“Nur talebesi”** namzedi bir **öğretmen**, görev yaptığı okulun mescidinde talebelerle birlikte kılacağı bir **“cemaatle namaz”** ile **“namaz”** konusunda lisan-ı kal ile yapacağı hizmetten daha ziyade ve kuvvetli te’sir edecek, lisan-ı hâl ve fiil diliyle ehemmiyetli bir ders ve irşad yapmış olacaktır. Demek **talebelerin “maneviyat eğitimi” meselesinde asl olan, “lisan-ı hâl” üzere yaparak, yaşayarak bir “talim” söz konusudur.**

Saniyen; bir muallim, elbette ve her halde, fiilen ve halen ders verdiği gibi; cüz’i iradesinin tasarrufu ve kalbindeki kuvvetli tahkikî iman nurlarının tezahürüyle de kavlen ve tekellümen dahi konuşup, anlatması icab edecektir.

Hz.Ali (r.a) Efendimizin,

“Çocuklarınızı kendi çağınıza göre değil, onları kendi zamanlarına göre yetiştiriniz.”10

çağları aşarak bizlere ulaşan bu veciz sözlerine istinaden; **“bir muallimin talim ettiği mekteb malûmatlarını, maarif-i İlahiyeye inkılab ettirebilmesi”** adına Nur Risalelerini devam ve sebatla mütalaa ederek, hedefine ancak vâsıl olabileceği muhakkak olduğu gibi çare-i yegâne de budur.

“Risale-i Nur'da öyle bir manevî zevk ve cazibedar bir nur var ki; mekteplerde çocukları okumağa şevkle sevk etmek için icad ettikleri her nevi eğlence ve teşviklere galebe edecek bir lezzet, bir sürur, bir şevk Risale-i Nur veriyor ki çocuklar böyle hareket ediyorlar.”11

Üstadımızın bu bedi' beyanatıyla sabit olmuş bir şahid-i sadık vakıadır.

İşte mekteplerde verilmeye çalışılan malumatların, nurlanıp birer maarif-i ilahiyeye inkılap ettirilmesinin **“nasıl mümkün olabileceği”** yahut eğitim-öğretim hizmetlerinin her kademesinde bu kudsi vazifenin **“nasıl icra edilebileceği”** konusunun açığa kavuşturulması adına; **Nur risalelerinin devam ve sebatla mütalaa edilmek suretiyle istifadeye medar “misaller” ile “muallimler nezdinde” türlü kazanımlara sahip olunacağı şüphe götürmez bir hakikattir.**

Zira Risale-i Nur, öyle bir ziya-i hakikat, öyle bir bürhan-ı hak ve bir sirac-ı hakikat neşrediyor ve iki cihanın saadetini temin edecek, Kur'an ve iman hakikatlarını ders veriyor ve öyle bir lütf-u İlahîdir ki:

“Senelerden beri çoluk-çocuk, genç-ihtiyar, kadın-erkek, muallimi, feylesofu, talebesi, âlimi, mutasavvıfı gibi, her bir tabaka-i insaniye, bu Nur'un âşığı, bu Nur'un pervanesi, bu Nur'un meclubu, bu Nur'un muhibbi olmuşlar, bu Nur'a koşmuşlar, bu Nur'un sinesine atılmışlar, bu Nur'dan meded istemişler. Milyonlarca bahtiyar kimselerden müteşekkil muazzam bir kütle, bu nurla nurlanıp, bu nurla kurtulmuşlardır.”¹²

Salisen; Üstad Hazretleri Kastamonuda ikamet ettiği günlerde, lise talebelerinden bir kısmı ziyaretine gelerek, **“Bize Hâlıkımızı tanıttır, muallimlerimiz Allah'tan bahsetmiyorlar!..”** şeklinde bir dehşetli suali, çokların namına sormuşlardı.

İşte bu suale cevaben,

“Sizin okuduğunuz fenlerden her fen, kendi lisan-ı mahsusuyla mütemadiyen Allah'tan bahsedip Hâlıkı tanıttırıyorlar. Muallimleri değil, onları dinleyiniz.”¹³

şeklinde **“tafsilatlı”** bir mukabele de bulunan Üstad Hazretlerine iktidaen, Nur Risalelerinden müdakkikane bir nazarla istifade etmekle birlikte; **halen ve kalen her bir “nurcu muallim”, bu “nurlu hakikatleri” bütün eğitim öğretim hizmetlerinin her bir kademesinde mütalaa ve müzakare etmek suretiyle ilan etmekle mükellef ve muvazzaftır.**

Risale-i Nurların çok yerlerinde izah edilen mezkûr hakaika ulaşmakla, mütalaa edip istifade etmek adına; mevzubahis edilen **“talebelerin maneviyat ve din eğitimlerine”** dair hakikat-ı ulviyeye gelecek temsiller dûrbîniyle rasad edeceğiz.

Zira Üstadımızın,

“Felillahilhamd, sırr-ı temsil dûrbîniyle, en uzak hakikatlar gayet yakın gösterildi. Hem sırr-ı temsil cihet-ül vahdetiyle, en dağınık mes'eleler toplattırıldı. Hem sırr-ı temsil merdiveniyle, en yüksek hakaika kolaylıkla yetiştirildi. Hem sırr-ı temsil penceresiyle; hakaik-i gaybiyeye, esasat-ı İslâmiyeye şuhuda yakın bir yakîn-i imaniye hasıl oldu. Akıl ile beraber vehim ve hayal, hattâ nefis ve heva teslime mecbur olduğu gibi, şeytan dahi teslim-i silâha mecbur oldu.”¹⁴

şeklinde beyan ettiği düsturlara tebaiyet edip, **gelecek temsilatı nazar-ı dikkat ve mütalaarınıza arz ediyoruz.**

Birinci Misal:

Tıb Fenninden سوال olsa: **“Bu kâinat nedir?”** Elbette diyecek ki: **“Gayet muntazam ve mükemmel bir eczahane-i kübradır. İçinde her ilâç güzelce ihzar ve istif edilmiştir.”**

Fenn-i Kimya'dan sorulsa: **“Bu Küre-i Arz nedir?”** Diyecek: **“Gayet muntazam ve mükemmel bir kimyahanedir.”**

Fenn-i Makine diyecek: **“Hiçbir kusuru olmayan gayet mükemmel bir fabrikadır.”**

Fenn-i Ziraat diyecek: **“Nihayet derecede mahsuldar, her nevi hububu vaktinde yetiştiren muntazam bir tarladır ve mükemmel bir bahçedir.”**

Fenn-i Ticaret diyecek: **“Gayet muntazam bir sergi ve çok intizamlı bir pazar ve malları çok san'atlı bir dükkândır.”**

Fenn-i İlaşe diyecek: **“Gayet muntazam, bütün erzakın enva'ını câmi' bir anbardır.”**

Fenn-i Rızık diyecek: **“Yüz binler leziz taamlar beraber kemal-i intizam ile içinde pişirilen bir matbah-ı Rabbanî ve bir kazan-ı Rahmanîdir.”**

Fenn-i Askeriye diyecek ki: “**Arz bir ordugâhtır. Her bahar mevsiminde yeni taht-ı silâha alınmış ve zemin yüzünde çadırları kurulmuş dörtyüz bin muhtelif milletler o orduda bulunduğu halde; ayrı ayrı erzakları, ayrı ayrı libasları, silâhları, ayrı ayrı talimatları, terhisatları kemal-i intizamla hiçbirini unutmuyarak ve şaşırılmayarak, birtek Kumandan-ı A'zam'ın emriyle, kuvvetiyle, merhametiyle, hazinesiyle gayet muntazam yapıлып, idare ediliyor.**”

Ve **Fenn-i Elektrik'ten** sorulsa, elbette diyecek: “**Bu muhteşem saray-ı kâinatın damı, gayet intizamlı, mizanlı hadsiz elektrik lâmbalarıyla tezyin edilmiştir. Fakat o kadar hârika bir intizam ve mizan iledir ki; başta Güneş olarak Küre-i Arz'dan bin defa büyük o semavî lâmbalar, mütemadiyen yandıkları halde müvazenelerini bozmuyorlar, patlak vermiyorlar, yangın çıkarmıyorlar.**

Sarfıyatları hadsiz olduğu halde, vâridatları ve gazyağları ve madde-i iştialleri nereden geliyor? Neden tükenmiyor? Neden yanmak müvazenesi bozulmuyor?.. Küçük bir lâmba dahi muntazam bakılmazsa, söner.

Kozmoğrafyaca **Küre-i Arz'dan bir milyondan ziyade büyük ve bir milyon seneden ziyade yaşayan Güneş'i kömürsüz, yağsız yandıran; söndürmeyen Hakîm-i Zülcelal'in hikmetine, kudretine bak.**

"Sübhanallah" de. Güneş'in müddet-i ömründe geçen dakikalarının âşirâtı adedince "Mâşâallah, Bârekâllah, Lâilâhe illâ Hu" söyle.

Acaba **dünya sarayını ısıdıran Güneş sobasına veyahud lâmbasına ne kadar odun ve kömür ve gazyağı lâzım olduğu hesabedilsin.** Her gün yanması için -Kozmoğrafya'nın sözüne bakılsa- bir milyon Küre-i Arz kadar odun yığınları ve binler denizler kadar gazyağı gerektir. **Şimdi düşün; onu odunsuz, gazsız daimî ışıklandıran Kadîr-i Zülcelal'in haşmetine, hikmetine, kudretine Güneş'in zerrelere adedince "Sübhanallah, Mâşâallah, Bârekâllah" de.**15

İkinci Misal:

Nasılki mükemmel bir eczahane ki, her kavnozunda hârika ve hassas mizanlarla alınmış hayatdar macunlar ve tiryaklar var. Şübhesiz gayet meharetli ve kimyager ve hakîm bir eczacıyı gösterir.

Öyle de küre-i arz eczahanesinde bulunan dörtyüz bin çeşit nebatat ve hayvanat kavanozlarındaki zîhayat macunlar ve tiryaklar cihetiyle, bu çarşıdaki eczahaneden ne derece ziyade mükemmel ve büyük olması nisbetinde, **okuduğunuz fenn-i tıp mikyasıyla küre-i arz**

eczahane-i kübrasının eczacısı olan Hakîm-i Zülcelal'i hattâ kör gözlere de gösterir, tanıtırır.

Nasıl bir hârika fabrika ki, binler çeşit çeşit kumaşları basit bir maddeden dokuyor. Şeksiz, bir fabrikatörü ve meharetle bir makinisti tanıtırır.

Öyle de, küre-i arz denilen yüzbinler başlı, her başında yüzbinler mükemmel fabrika bulunan bu seyyar makine-i Rabbanîye, ne derece bu insan fabrikasından büyükse, mükemmelse, o derecede **okuduğunuz fenn-i makine mikyasıyla küre-i arzın ustasını ve sahibini bildirir ve tanıtırır.**

Nasılki gayet mükemmel binbir çeşit erzak etrafından celbedip içinde muntazaman istif ve ihzar edilmiş depo ve iaşe anbarı ve dükkân, şeksiz bir fevkalâde iaşe ve erzak mâlikini ve sahibini ve memurunu bildirir.

Öyle de bir senede yirmi dört bin senelik bir dairede muntazaman seyahat eden ve yüzbinler ve ayrı ayrı erzak isteyen taifeleri içine alan ve seyahatıyla mevsimlere uğrayıp, baharı bir büyük vagon gibi, binler ayrı ayrı taamlarla doldurarak, kışta erzakı tükenen bîçare zîhayatlara getiren ve küre-i arz denilen bu Rahmanî iaşe anbarı ve bu sefine-i Sübhaniye ve binbir çeşit cihazatı ve malları ve konserva paketleri taşıyan bu depo ve dükkân-ı Rabbanî, ne derece o fabrikadan büyük ve mükemmel ise; **okuduğunuz veya okuyacağınız fenn-i iaşe mikyasıyla, o kat'iyette ve o derecede küre-i arz deposunun sahibini, mutasarrıfını, müdebbirini, bildirir, tanıtırır, sevdırır.**

Nasılki bir kitab bulunsa ki: Bir satırında bir kitab ince yazılmış ve herbir kelimesinde ince kalemle bir sure-i Kur'aniye yazılmış, gayet manidar ve bütün mes'eleleri birbirini teyid eder ve kâtibini ve müellifini fevkalâde meharetle ve iktidarlı gösteren bir acib mecmua; şeksiz, gündüz gibi, kâtib ve musannifini kemalâtıyla, hünleriyle bildirir, tanıtırır. Mâşâallah, Bârekâllah cümleleriyle takdir ettirir.

Aynen öyle de bu kâinat kitab-ı kebiri ki, bir tek sahifesi olan zemin yüzünde ve bir tek forması olan baharda, üçyüz bin ayrı ayrı kitablar hükmündeki üçyüz bin nebatî ve hayvanî taifeleri beraber, birbiri içinde, yanlışsız hatasız, karıştırmayarak, şaşırılmayarak; mükemmel, muntazam ve bazan ağaç gibi bir kelimedede bir kasideyi; ve çekirdek gibi bir noktada bir kitabın tamam bir fihristesini yazan bir kalem işlediğini gözümüzle gördüğümüz bu nihayetsiz manidar ve her kelimesinde çok hikmetler bulunan şu mecmua-i kâinat ve bu mücessem Kur'an-ı Ekber-i Âlem, mezkûr misaldeki kitaptan ne derece büyük ve mükemmel ve manidar ise, o derecede sizin **okuduğunuz fenn-i hikmet-ül eşya ve mektebde bilfiil mübaşeret ettiğiniz fenn-i kıraat ve fenn-i kitabet,**

geniş mikyaslarıyla ve dûrbîn gözleriyle bu kitab-ı kâinatın nakkaşını, kâtibini hadsiz kemalâtıyla tanıttırır. "Allahü Ekber" cümlesiyle bildirir, "Sübhanallah" takdisiyle tarif eder, "Elhamdülillah" senalarıyla sevdirebilir.16

Elhasıl; işte bu mezkur fenlere kıyasen, yüzer fünundan her bir fen, geniş mikyasıyla ve hususî âyinesiyle ve dûrbînli gözüyle ve ibretli nazarıyla bu kâinatın Hâlık-ı Zülcelal'ini esmasıyla bildirir; sıfâtını, kemalâtını tanıttırır.

Dolayısıyla Risale-i Nur Külliyyatının her bir risalesi, gençlerimiz ve çocuklarımızın mekteplerde milli ve manevi maarif ile donatılabilmesi adına, eğitim-öğretim hizmetlerinin her kademesinde istifadeye medar türlü hakikatlarını kuvvetli bürhanlar ile isbat ve bir derece izah ettiğinden, bu denizden bu mezkûr katre ile şimdilik iktifa ediyoruz.

Dipnotlar:

1. *Buhârî, Cenâiz 92; Ebû Dâvut, Sünne 17; Tirmizî, Kader 5.*
2. *Mustafa Özsoy, Son Şahitler, 3. Cild, s.327; İbrahim Ensari, Son Şahitler, 3.Cild, s.365; İsmail Dayı, Son Şahitler, 4. Cild, s.330.*
3. *Sözler, Konferans.*
4. [Emirdağ Lahikası-I, 20. Mektup.](#)
5. *Mehmed Fırıncı, Son Şahitler, 4. Cild, s.344.*
6. [Şualar, On Üçüncü Şua.](#)
7. [Tarihçe-i Hayat, Barla Hayatı.](#)
8. *Bayram Yüksel, Son Şahitler, 3. Cild, s. 60.*
9. [Şualar, On Üçüncü Şua: Tarihçe-i Hayat, Denizli Hayatı.](#)
10. *Bu Çağda Çocuk Yetiştirmek / Çocuğumu Nasıl Yönlendirebilirim? Ahmet Maraşlı, TimaşYayın Grubu, s.32; İslam'dan Hayata Ölçüler-2: Siyasetten Ahlaka, Tahlil Yayınları, NureddinYıldız, Ahmet Taşgetiren, Bölüm 3, s.64.*
11. [Emirdağ Lahikası-I, 35. Mektup.](#)
12. *Sözler, Konferans.*
13. [Şualar, On Birinci Şua, Altıncı Mesele.](#)
14. [Mektubat, Yirmi Sekizinci Mektup, Yedinci Risale Olan Yedinci Mes'ele, Mahrem Bir Suale Cevaptır.](#)
15. [Lem'alar, Otuzuncu Lem'a, Üçüncü Nükte: Asa-yı Musa, Beşinci Hücet-i İmaniye.](#)
16. [Şualar, On Birinci Şua, Altıncı Mesele; Asa-yı Musa, Altıncı Mesele.](#)